

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η 107/2024

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 25.1.2024 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιγλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «presence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο, Ευτύχιο Παλλήκαρη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόν το μέλος Σπυρίδωνας Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο ALPHA CHANNEL, ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε., της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας αναφορικά με: α) διατάξεις περί προστασίας της προσωπικότητας φυσικού προσώπου (τιμής, υπόληψης) λόγω μετάδοσης ανακριβών πληροφοριών, στη διάρκεια της εκπομπής με τον τίτλο «Super Κατερίνα», που μεταδόθηκε από τον εν λόγω σταθμό στις 25.10.2022 και β) δικαίωμα απάντησης (επανόρθωσης) σε τηλεοπτική μετάδοση. Η υπόθεση εξετάζεται κατόπιν της με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 6188/27.10.2022 εξώδικης δήλωσης-διαμαρτυρίας-πρόσκλησης του Α.Α.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 315/16.12.2022, ο οποίος ανατέθηκε στην ειδική επιστήμονα - νομικό Ρέα Λαμπροπούλου. Η Ειδική Επιστήμων υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 820/ΕΣ/12.10.2023 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον τηλεοπτικό σταθμό εταιρείας, παρέστη η πληρεξούσια δικηγόρος της Άννα Σούρπη. Ερωτηθείσα από την Πρόεδρο, η Δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς της. Ζήτησε στη συνέχεια -και η

Ολομέλεια δέχτηκε- να της παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 23.2.2023, ώρα 14.00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία του ΕΣΡ το με αριθμό πρωτοκόλλου 1013/23.2.2024 υπόμνημα.

Την 23.5.2024 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο, Ευύχιο Παλλήκαρη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»). Από το μέλος Σπυρίδωνας Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικός και στη συνέχεια αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος:

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων. Ο άμεσος αυτός έλεγχος του κράτους έχει σκοπό, μεταξύ των άλλων, την προστασία της αξίας του ανθρώπου, την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας και την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας.
2. Το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος καθιερώνει ως πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας τον σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου.
3. Το άρθρο 5 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζει ότι «Όλοι όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους».

4. Κατά το άρθρο 106 παρ. 2 του Συντάγματος «Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας».
5. Κατά το άρθρο 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης(που έχει νομική ισχύ επί τη βάση της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρ. 6 της ΣΕΕ) η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται.
6. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (Ν. 2462/1997), στον πρόλόγό του αναφέρεται στην «αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης κοινωνίας», ενώ στο άρθρο 17 παρ. 1 ορίζει ότι «Κανείς δεν υπόκειται σε αυθαίρετες ή παράνομες παρενοχλήσεις της ιδιωτικής του ζωής, της οικογένειας, της κατοικίας ή της αλληλογραφίας του ούτε σε παράνομες προσβολές της τιμής και της υπόληψής του».
7. Ο Ν. 2328/1995 στο άρθρο 3 παρ. 1 περ. β' ορίζει: «Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων) που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται».
8. Το άρθρο 1 παρ. 8 του Ν. 3592/2007 ορίζει: «Η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος».
9. Κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 4173/2013 (που τροποποιήθηκε με το Ν. 4324/29.4.2015 που επανιδρύει την ΕΡΤ και ισχύει και για την ιδιωτική τηλεόραση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995): «Οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της ΕΡΤ Α.Ε. καθώς και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της, εμπνέονται από τα ιδανικά της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της αξίας του ανθρώπου, της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, της εθνικής ανεξαρτησίας, της ειρήνης και της συνεργασίας των λαών».

10. Ο Κανονισμός 2/1991 του Ε.Σ.Ρ. περί ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων (ο οποίος, σύμφωνα με το πρακτικό συνεδριάσεως και γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας με αριθμό 49/2003, καταργείται μόνο κατά το μέρος που αφορά σε ειδησεογραφικές και ενημερωτικές εκπομπές, ενώ κατά το μέρος που αφορά στα λοιπά ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα διατηρείται σε ισχύ μέχρι την έκδοση του σχετικού κώδικα δεοντολογίας και ο οποίος -Κανονισμός 2/1991- εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση γιατί η εκπομπή έφερε κυρίως μη ενημερωτικό χαρακτήρα¹) στο άρθρο 3 παρ. 1 ορίζει: «Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς».

11. Με την Υπόδειξη 2/25.10.2011(σημ. 1), το Ε.Σ.Ρ. υποδεικνύει στους δημόσιους και ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς όπως κατά τη μετάδοση των εκπομπών μεριμνούν για το σεβασμό της αξιοπρέπειας του ατόμου (που συμμετέχει, αναφέρεται ή παρακολουθεί την εκάστοτε εκπομπή), το σεβασμό του ιδιωτικού βίου...

12. Δικαίωμα απάντησης (επανόρθωσης) σε τηλεοπτική μετάδοση

12 α. Το άρθρο 14 παρ. 5 εδ. α' και β' του Συντάγματος ορίζει: «Καθένας ο οποίος θίγεται από ανακριβές δημοσίευμα ή εκπομπή έχει δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση πλήρους και άμεσης επανόρθωσης. Καθένας ο οποίος θίγεται από υβριστικό ή δυσφημιστικό δημοσίευμα ή εκπομπή έχει επίσης, δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση άμεσης δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης».

12 β. Σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 4779/20.2.2021 κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, τα έννομα συμφέροντα και ιδίως η προσωπικότητα του οποίου θίγονται από το περιεχόμενο τηλεοπτικού προγράμματος, δικαιούται να ζητήσει επανόρθωση από τον τηλεοπτικό οργανισμό που μετέδωσε το επίμαχο πρόγραμμα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη μετάδοση ή την αναμετάδοση αυτού(δικαίωμα απάντησης). Δικαίωμα απάντησης έχει και κάθε πολιτικό κόμμα, συνδικαλιστικός, κοινωνικός ή συλλογικός φορέας καθώς και τα στελέχη του όταν οι απόψεις και οι θέσεις τους για ένα ζήτημα που αφορά στις δραστηριότητες τους παραποιούνται ή αποσιωπώνται... (παράγ. 1).

Το αίτημα απάντησης υποβάλλεται στον τηλεοπτικό οργανισμό με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο που αποδεικνύει την παραλαβή του αιτήματος από τον τηλεοπτικό οργανισμό και πρέπει να περιέχει:

¹ Στην εκπομπή «Super Κατερίνα» της 25.10.2022, εκτός από συζητήσεις για ορισμένα θέματα της επικαιρότητας, μεταδόθηκαν πληροφορίες και συνεντεύξεις με καλλιτέχνες του θεάματος και της showbiz, αστρολογικές απόψεις, συνταγές ζαχαροπλαστικής.

- τα πλήρη στοιχεία του θιγομένου
- την ημέρα και την ώρα του επίμαχου προγράμματος,
- τους λόγους για τους οποίους η συγκεκριμένη αναφορά υπήρξε βλαπτική
- το προτεινόμενο κείμενο της απάντησης (παράγ. 2).

Το προτεινόμενο κείμενο της απάντησης ή επανόρθωσης πρέπει να μεταδοθεί μέσα σε εύλογο χρόνο σε επόμενη μετάδοση του ίδιου προγράμματος, εφόσον αυτό μεταδίδεται σε τακτή επαναλαμβανόμενη ημέρα και ώρα, διαφορετικά σε αντίστοιχη ώρα μετάδοσης με το προσβλητικό πρόγραμμα (παράγ. 3).

Ο τηλεοπτικός οργανισμός απαντά στο αίτημα του θιγόμενου μέσα σε πέντε (5) ημέρες από τη λήψη του αιτήματος. Επανόρθωση μπορεί να γίνει και χωρίς την τήρηση αυτής της διαδικασίας με πρωτοβουλία του τηλεοπτικού οργανισμού (παράγ. 4).

Αν ο τηλεοπτικός οργανισμός απορρίψει συνολικά ή σε μέρος του το αίτημα, το διαβιβάζει υποχρεωτικά μαζί με την αιτιολογημένη απόφαση του και αντίγραφο του επίμαχου προγράμματος, το αργότερο εντός τριών(3) ημερών στο Ε.Σ.Ρ. Το αίτημα για άσκηση του δικαιώματος απάντησης μπορεί να απορριφθεί αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν, εάν συνεπάγεται αξιόποινη πράξη, εάν μπορεί να στοιχειοθετήσει αστική ευθύνη του τηλεοπτικού οργανισμού ή εάν αντίκειται στα χρηστά ήθη (παράγ. 5).

Το δικαίωμα απάντησης του θιγομένου και η αντίστοιχη υποχρέωση του τηλεοπτικού οργανισμού είναι ανεξάρτητα από την ύπαρξη αστικής ή ποινικής ευθύνης. Σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγ. 1 και εφόσον η προσβολή του δικαιώματος μπορεί να αποκατασταθεί με τη διαδικασία του παρόντος, η προηγούμενη υποβολή αίτησης απάντησης και η μη προσήκουσα από τον τηλεοπτικό σταθμό ικανοποίηση της αίτησης αυτής αποτελεί προϋπόθεση για την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων για το γεγονός που προκάλεσε την αίτηση απάντησης (παράγ. 6).

13. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ ελέγχει την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων καθώς και των εν γένει κανόνων και αρχών που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Η έννοια της προσωπικότητας ορίζεται ως ενότητα σωματικών, ηθικοψυχικών και πνευματικών στοιχείων, είναι έννοια δυναμική αφού διαμορφώνεται μέσω της ενεργούς συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνία βίου, δράσεων, αξιών και ιδεών με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας, έκφραση δε του δικαιώματος της προσωπικότητας αποτελούν η τιμή και υπόληψη κάθε ανθρώπου η οποία αντικατοπτρίζεται στην εκτίμηση και αξία που αποδίδεται σε αυτόν από τους συνανθρώπους του (ενδεικτικά ΑΠ 40/1998, ΑΠ 788/2000, ΠΠΡ Θ 7036/2002, ΑΠ 576/2006, ΑΠ 1095/2008, ΑΠ 311/2009, ΑΠ 967/2011, ΑΠ 899/2011, ΑΠ 271/2012, ΣτΕ 285/2012, ΣτΕ 2014/2012, ΣτΕ 334/2013, ΣτΕ 2387/2013, ΑΠ 471/2013, ΑΠ 571/2014, ΣτΕ 1244/2015, ΣτΕ 3926/2015, ΣτΕ 1173/2017, ΣτΕ 334/2017, ΣτΕ 1732/2017). Η προστασία της «εσωτερικής» τιμής θεωρείται ότι ενυπάρχει στον άνθρωπο και είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την αξία του, τον καταλαμβάνει ως φορέα πνευματικών και ηθικών αξιών, την απολαμβάνει δε λόγω της συμμόρφωσης του με τις νομικές και ηθικές του υποχρεώσεις, ενώ η «εξωτερική» τιμή[υπόληψη] περιλαμβάνει την κοινωνική του καταξίωση, την αναγνώριση του και την καλή του φήμη που τα απολαμβάνει στην κοινωνία συνεπεία των ιδιοτήτων και ικανοτήτων του για την εκπλήρωση των ιδιαίτερων κοινωνικών του έργων ή του επαγγέλματος του. Τα όρια της ελευθερίας του Τύπου σταματούν εκεί όπου αρχίζει η παραβίαση της σφαίρας της προσωπικότητας (τιμής και υπόληψης) της οποίας η προσβολή μπορεί να δηλώνεται με την ενσυνείδητη έκφραση περιφρόνησης. Η προσβολή της τιμής μπορεί να γίνει με λόγια ή έργα που, κατά την κοινή αντίληψη, περιέχουν είτε αμφισβήτηση της ηθικής και κοινωνικής αξίας του προσώπου, είτε περιφρόνηση γι' αυτό εκ μέρους του δράστη, αλλά και με πράξεις διαταρακτικές της κοινωνικής προσωπικότητας του ανθρώπου, όπως είναι αυτές που περιέχουν ονειδισμό ή αμφισβήτηση της προσωπικής ή επαγγελματικής εντιμότητας του προσώπου, ακόμα και όταν αυτές απλώς τον καθιστούν ύποπτο ότι μετέρχεται ανέντιμες μεθόδους κατά την ενάσκηση των επαγγελματικών του καθηκόντων ή άλλων εκφάνσεων της δραστηριότητάς του ή δημιουργούν υποψίες μειωτικές του κύρους, της ηθικής και της εν γένει υπολήψεως αυτού (βλ. ΑΠ 2109/1986, ΑΠ 1582/1998, ΕφΠατρ 789/2002). Για να κριθεί εάν υπάρχει προσβολή της τιμής λαμβάνονται υπόψη ορισμένα κριτήρια αξιολόγησης, όπως είναι το είδος της προσβολής, οι συνέπειές της για τον θιγέντα (ποιοτική επίδραση της προσβλητικής ενέργειας), το μέσο με το οποίο πραγματοποιήθηκε η

προσβλητική ενέργεια, η αφορμή και τα κίνητρα αυτής κ.λ.π. Επίσης είναι σημαντικό να ερευνηθεί κατά πόσο η διατύπωση δυσμενούς γνώμης μέσω ενός ηλεκτρονικού μέσου ενημέρωσης συμβάλλει στη διαμόρφωση αρνητικής άποψης του τηλεοπτικού κοινού.

Σχετικά με την προστασία της τιμής και της υπόληψης, το ΕΔΔΑ (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), στο πλαίσιο του άρθρου 8 της Σύμβασης, διαπίστωσε ότι το δικαίωμα προστασίας της υπόληψης κατά δυσφημιστικών δημοσιευμάτων αποτελεί μέρος της ιδιωτικής ζωής (White c. Suède, αρ. προσφ 42435/02, § 19 και 30, 19.9.2006). Επίσης το Δικαστήριο αναγνώρισε την προστασία της τιμής τονίζοντας ότι αποτελεί μέρος της προσωπικής ταυτότητας και ψυχολογικής ακεραιότητας του ατόμου και άρα εμπίπτει στον ιδιωτικό βίο (Pfeifer c. Autriche, αρ. προσφ 12556/03, § 35, CEDH 2007).

β) Απαραίτητο στοιχείο για να υπάρξει προσβολή της προσωπικότητας ενός ατόμου είναι η αποκάλυψη της ταυτότητας του είτε άμεσα είτε με παρουσίαση τόσων στοιχείων ώστε να επαρκούν για την εξατομίκευση του. Για να θεωρηθεί ότι λαμβάνει χώρα προσβολή της τιμής και υπόληψης κάποιου ατόμου, θα πρέπει να υπάρχει ευθεία αναφορά σε αυτό κατά τρόπο που να μην υπάρχει αμφιβολία για την ταυτοποίηση του (απόφ. ΑΠ 1005/2005 και ΑΠ 167/2008). Η έλλειψη αναφοράς εκ μέρους του «δράστη» σε συγκεκριμένα πρόσωπα ατομικά προσδιορισμένα ενδέχεται να θέλει να αναδείξει τα κρίσιμα γεγονότα στα οποία αναφέρεται χωρίς να εμπλέκει τον φερόμενο ως «πρωταγωνιστή» αυτών.

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης (προβληθέντες προφορικώς και εγγράφως) προέκυψαν τα εξής:

α) Η εκπομπή «Super Κατερίνα» της 25.10.2022 που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Alpha περί ώρα 10.00', διήρκεσε 3 ώρες και έφερε σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών). Την εκπομπή παρουσιάζει η Κατερίνα Καινούργιου η οποία επικουρείται από ομάδα συνεργατών. Σχολιάζει ο Ανδρέας Μικρούτσικος. Αναγράφεται ότι η εκπομπή περιέχει τοποθέτηση προϊόντων.

Στους τίτλους ειδήσεων η παρουσιάστρια, αφού ανακοινώνει ότι συμμετέχει στην εκπομπή ο Β.Β. (εκδότης του site ekklisiaonline.gr), αναφέρει «Θα δούμε τον ιερέα που φέρεται να αποπειράθηκε να δώσει τέλος στη ζωή του».

Στις 10.51' η παρουσιάστρια ανακοινώνει: «Σε λίγο ο ιερέας που φέρεται να αποπειράθηκε να βάλει τέλος στη ζωή του μετά την εμπλοκή του με τον 53χρονο στην υπόθεση του Κολωνού μιλά αποκλειστικά στην εκπομπή μας και στον Ξενοφώντα. Τι λέει για τη σχέση του με τον Γ.Γ., για φήμες που τον έφεραν στο στόχαστρο μιας κοινωνίας». Ταυτόχρονα προβάλλεται εικόνα ιερέα που μιλά σε ρεπόρτερ. Συνεργάτης της εκπομπής συμπληρώνει: «Ο ιερέας βρέθηκε στο σπίτι του σε κατάσταση ημιλιπόθυμη-είναι αυτός που βλέπουμε- και μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο». Η παρουσιάστρια διερωτάται: «Το παραδέχεται όμως όλο αυτό;». Στη λεζάντα αναγράφεται: «Ο ιερέας που αποπειράθηκε να δώσει τέλος στη ζωή του για την υπόθεση του Κολωνού».

Στις 11.00' η παρουσιάστρια αναφέρει ότι ο Ξενοφώντας συνάντησε τον ιερέα που φέρεται να έκανε απόπειρα αυτοκτονίας μετά την εμπλοκή του στην υπόθεση του Κολωνού. Προβάλλεται εικόνα ιερέα που μιλά σε ρεπόρτερ, ενώ στη λεζάντα αναγράφεται: «Ο ιερέας που φέρεται να έκανε απόπειρα κατά της ζωής του για την υπόθεση του Κολωνού».

Ο ιερέας, απευθυνόμενος στον ρεπόρτερ, απαντώντας σε ερωτήσεις του και αναφερόμενος στον κατηγορούμενο Γ.Γ., ακούγεται να λέγει: «Δεν έμεινε, επίτροπος ήταν πριν 6-7 χρόνια. Από όταν έφυγε, δεν ξέρουμε ούτε τι κάνει ούτε πού ήταν, τα μάθαμε από την τηλεόραση και από τις εφημερίδες όπως τα μάθατε κι εσείς... Ένας γλοιώδης τύπος ήτανε..., τον διώξαμε... δεν υπάρχει γιατί, πάτε στον ίδιο να τον ρωτήσετε». Ο ιερέας δεν αρνείται ότι είχε καλή σχέση με τον Γ.Γ. πριν 7 χρόνια, αλλά δεν μπορούσε να γνωρίζει τι γινόταν έξω από την πόρτα του ναού ούτε μπορούσε να τον παρακολουθεί. Ο ρεπόρτερ ρωτά τον ιερέα αν συγκλονίστηκε από το γεγονός της ποινικής δίωξης του Γ.Γ., εκείνος απαντά πως όλο αυτό δεν το χωρά ο νους του ανθρώπου καθώς έχουν σοκαριστεί οι πάντες. Ο ρεπόρτερ υποστηρίζει ότι κάποιιοι λένε πως ο ιερέας μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο, εκείνος γελά και λέει πως χτες λειτουργούσε εκείνος στο ναό και άρα δεν υπάρχει καμία σχέση με τα ως άνω λεχθέντα. Ο ρεπόρτερ ρωτά αν αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει ο ιερέας, εκείνος απαντά μειδιώντας: «Τι λέτε; εγώ; για ποιο λόγο; μήπως κάνετε κάποιο λάθος; Ψάξτε να βρείτε αυτά που ψάχνετε». Ο ιερέας συνεχίζει αναφέροντας ότι προσφέρει συσσίτιο καθημερινά με τη βοήθεια εθελοντών.

Η παρουσιάστρια συνομιλεί με τον Β.Β. ο οποίος αναφέρει ότι χάρηκε που άκουσε τον πατέρα Α.Α. που είναι ένας εξαιρετικός ιερέας με σημαντικό έργο στην Αρχιεπισκοπή. Συνεχίζει: «Ουδέποτε εμείς είπαμε ποιος είναι αυτός ο ιερέας, ουδέποτε αναφερθήκαμε σε πρόσωπο γιατί είναι κάτι που είναι μηθύσιμο..., θα μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση ως νομικό, αν έβγαινε οποιοσδήποτε άνθρωπος που βρίσκεται σε δυσχερή θέση, πολλώ δε μάλλον ιερέας, και παραδεχόταν στην τηλεόραση κάτι τόσο βαρύ. Όποιος το παραδεχθεί αυτό, είναι σαν να πρέπει να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους προέβη-εφόσον προέβη- αλλά ακόμα και αν το παραδεχθεί, πιστοποιεί και επισφραγίζει την ιδιαίτερη σχέση που είχε με τον κατηγορούμενο». Ο Β.Β. συμπληρώνει: «Εγώ δεν αναφέρομαι σε κανένα συγκεκριμένο πρόσωπο, ο πατέρας Α.Α. είχε διορίσει επίτροπο στον Άγιο τον συγκεκριμένο κατηγορούμενο..., ο επίτροπος είναι η διοίκηση και η διαχείριση στον ιερό ναό, κανονίζει από τα διοικητικά μέχρι τα οικονομικά...». Συνεργάτης της εκπομπής τον ρωτά γιατί έφυγε ο Γ.Γ. από τη διοίκηση του ναού. Ο Β.Β. απαντά ότι τα οικονομικά ήταν ο λόγος για τον οποίο υπήρξαν διαφωνίες, ήτοι η κακή διαχείριση τους.

Στις 11.06' παρεμβαίνει ο Α. Μικρούτσικος λέγοντας: «Μιλάει αυτή τη στιγμή ο παπάς στην τηλεόραση... απευθύνεται σε μεγάλο κομμάτι του ελληνικού λαού και λέει ψέματα, “τον διώξαμε, δεν υπάρχει γιατί” στην ερώτηση του δημοσιογράφου... γιατί ψεύδεται; Να πει “υπάρχει γιατί, αλλά δεν θέλω να το αναφέρω”, θεμιτό και νόμιμο...». Η παρουσιάστρια διευκρινίζει «Εμείς εκτιμούμε ότι ψεύδεται... για να μην υπάρχουν παρεξηγήσεις, εμείς εκτιμούμε ότι ψεύδεται...». Ο Α. Μικρούτσικος συνεχίζει: «Δεν είναι αυτό συμπεριφορά πνευματικού ανθρώπου και δεν γίνεται σε συγκεκριμένα πράγματα να γελάει σχεδόν ειρωνικά είτε για την αυτοκτονία-την πιθανή περίπτωση- είτε για το εσείς πώς το πήρατε...». Σε αυτό το σημείο η παρουσιάστρια συμφωνεί μαζί του.

Όταν ο καλεσμένος Β.Β. αναφέρει: «Ένας άνθρωπος όπως ο πατέρας Α.Α. που τον εκτιμούμε...», ο Α. Μικρούτσικος απαντά: «δεν τον εκτιμούμε, αυτό σας λέω». Συνεργάτης επισημαίνει: «όχι πρώτο πληθυντικό», οπότε ο Α. Μικρούτσικος απαντά «εσείς και η Χρίσλα τον εκτιμάτε, εγώ δεν τον εκτιμώ... κάναν επίτροπο έναν παιδοβιαστή». Ο Β.Β. συνεχίζει: «Ο επίτροπος είναι υπόλογος στην ενορία και στην κοινωνία... πρέπει να κληθούν όλοι όσοι είχαν σχέση άμεση με τον κατηγορούμενο και όλους όσους τους συνδέουν λογαριασμοί κι όλους όσους κάνουν επικοινωνιακά show τη μία για να καλύψουν σε τοπικό επίπεδο-γενικά μιλάω- τις εντυπώσεις και προφανώς κάποια πράγματα δεν μπορούν να ειπωθούν».

Στις 11.08' ο καλεσμένος Β.Β. αναφέρει «Υπάρχει συγκεκριμένος ιερέας ο οποίος κατέθεσε πριν από ένα χρόνο σε αστική υπόθεση υπέρ του συγκεκριμένου κατηγορουμένου... δεν μπορώ να γνωρίζω ποιος είναι και δεν μπορώ να πω ποιος είναι...». Συνεργάτης επισημαίνει ότι υπάρχουν δύο ενορίες δίπλα στο μαγαζί του κατηγορούμενου Γ.Γ. και ότι άκουσε τον άλλο ιερέα που είπε πως μία μέρα πριν συλληφθεί ο Γ.Γ. τον είχε καλέσει και δείπνησε μαζί του. Ο συνεργάτης διερωτάται μήπως ο Γ.Γ. τα κουκούλωνε (εννοεί τις παράνομες πράξεις του) κάτω από το ράσο και ο πατέρας Α.Α. δεν είχε πάρει μυρωδιά για όλα αυτά. Ο καλεσμένος Β.Β. απαντά ότι ο επίτροπος λειτουργεί ως διευθύνων σύμβουλος στους ναούς και επιλέγεται από την Αρχιεπισκοπή.

Σε όλο το διάστημα μετάδοσης του θέματος μεταδίδεται στη οθόνη η εικόνα του καταγγέλλοντος ιερέα (ως 11.10').

Στις 11.25' η παρουσιάστρια επανέρχεται στο θέμα λέγοντας: «Επικοινωνήσε πριν λίγο ο ιερέας που είδαμε νωρίτερα και επιμένει να υποστηρίζει ότι δεν έκανε ο ίδιος καμία απόπειρα αυτοκτονίας. Είναι η άποψη του, οφείλουμε να το μεταφέρουμε και να το σεβαστούμε».

β) Στην εκπομπή «Super Κατερίνα» της 4.11.2022 η παρουσιάστρια Κατερίνα Καινούργιου (ώρα 11.20') αναφέρει «Την προηγούμενη εβδομάδα και συγκεκριμένα την Τρίτη 25 του Οκτώβρη, μεταδώσαμε σε βίντεο συνέντευξη του ιερέα Α.Α. που είναι εφημέριος στον Ιερό Ναό του της περιοχής Λόφου Σκουζέ στην Αθήνα στο πλαίσιο της οποίας μας μίλησε στην κάμερα μας, μπορεί και να τη θυμάστε, για τη φιλανθρωπική δράση του ναού και τα συστίτια που ετοιμάζονται καθημερινά και είπαμε εκεί και μπράβο και τα δείξαμε κιόλας, με τη βοήθεια εθελοντών και των συνανθρώπων μας, εντάξει; που βρίσκονται σε ανάγκη αλλά απάντησε ευθέως και με απολύτως ξεκάθαρο τρόπο, σε ερωτήσεις που του έγιναν από τον δημοσιογράφο μας, τον Ξενοφώντα τον Σκιντζή, τον δημοσιογράφο της εκπομπής μας, σχετικά με το κατά πόσο ήξερε τον Γ.Γ., στην υπόθεση του Κολωνού, αλλά και για την πληροφορία, των ημερών εκείνων σχετικά με την φερόμενη απόπειρα αυτοκτονίας του ιερέα, λόγω σύνδεσης με τον κατηγορούμενο. Λοιπόν, ο πατέρας Α.Α. αρνήθηκε ξεκάθαρα οποιαδήποτε τυχόν σχέση με τον Γ.Γ. τα τελευταία χρόνια, αναφέροντας μάλιστα χαρακτηριστικά, ότι ο ίδιος ήταν αυτός που τον είχε εκδιώξει πριν από 7 χρόνια από τη θέση του επίτροπου του Ναού και βεβαίως διέψευσε κατηγορηματικά, μπορεί να το θυμάστε κιόλας, ότι είναι ένα πρόσωπο, ότι είναι το πρόσωπο του ιερέα που φέρεται να

έκανε την απόπειρα αυτοκτονίας που είχε παρουσιαστεί. Εντάξει; Το διαμεύδει κατηγορηματικά.

Λοιπόν, ωστόσο, πρέπει να σας πω ότι σε σχέση με την παρουσίαση της συνέντευξης αυτής από την εκπομπή μας, λάβαμε εξώδικο γι' αυτό και με βλέπετε και τα διαβάζω από τον πατέρα Α.Α., με το οποίο εξέφρασε την έντονη δυσαρέσκεια του για τον τρόπο που παρουσιάστηκαν και σχολιάστηκαν τα λεγόμενά του και επανέλαβε την ως άνω ξεκάθαρη απάντησή του - διάψευσή του για οποιαδήποτε τυχόν σύνδεσή του με τον Γ.Γ. και με φερόμενη απόπειρα αυτοκτονίας, ζητώντας να αποκαταστήσουμε την αλήθεια, και αυτό και κάνουμε αυτή τη στιγμή.

Επειδή, και εγώ ποτέ, εντάξει; και οι συντελεστές της εκπομπής και οι συνάδελφοι μου είχαμε τέτοια πρόθεση και δεν το έχουμε κάνει και ποτέ στο παρελθόν- να δημιουργηθεί λανθασμένη εικόνα σε σχέση με το πρόσωπο του συγκεκριμένου πατέρα, του πατέρα Α.Α. και τις δηλώσεις του με τη σχετική συνέντευξη- και λυπάμαι πάρα πολύ εάν προέκυψε κάτι τέτοιο από τυχόν σχόλιό μας, είτε δικό μου ή των συναδέλφων μας, θέλω μέσα από τη σημερινή εκπομπή να επαναλάβουμε την κατηγορηματική άρνησή του, είναι πολύ σημαντικό, για οποιαδήποτε σύνδεσή του με τον Γ.Γ. και την ξεκάθαρη διάψευσή του σε σχέση με φερόμενη απόπειρα αυτοκτονίας του. Το ξαναλέω, ξεκάθαρη διάψευσή του.

Στο σημείο αυτό μάλιστα, να διορθώσω και, θα μπορούσαμε να πω και να απολογηθώ, για τυχόν λανθασμένη εντύπωση που μπορεί να δημιουργήθηκε από μια ατυχή δική μου φράση στην εκπομπή της περασμένης Τρίτης και συγκεκριμένα στο σημείο, ενημερώνοντας στον αέρα ότι ο πάτερ Α.Α. είχε επικοινωνήσει τηλεφωνικά μαζί μας αμέσως μετά την προβολή της συνέντευξης και διέψευσε τη φερόμενη απόπειρα αυτοκτονίας, ατυχώς εγώ κιόλας αναφέρθηκα στην απάντηση- διάψευση λέγοντας πως είναι η άποψή του, έκφραση που μπορεί να. δημιούργησε την εντύπωση της αμφισβήτησης εντάξει; ενώ, όπως είπα ατυχώς, αλλά, χωρίς καμία πρόθεση χρησιμοποιήθηκε. Άρα είναι ένα δικό μου σφάλμα. Να τονίσω, αν και το θεωρώ αυτονόητο, ότι ουδεμία αμφισβήτηση υπάρχει από την εκπομπή και από μένα προσωπικά, σε σχέση με τις τοποθετήσεις του πατέρα Α.Α., που προφανώς είναι και ο μόνος αρμόδιος να απαντήσει για θέματα που αφορούν τον ίδιο και δεν είμαστε εμείς. Μένουμε λοιπόν στα λεγόμενα του, του ίδιου του πατέρα και κυρίως, στο σημαντικό έργο του στον ναό που είναι εφημέριος, βοηθώντας καθημερινά δεκάδες συναθρώπους και αυτό είναι το σημαντικό και μέσω των συσσιτίων για τα οποία έγινε και λόγος στην

παρουσίαση της εκπομπής μας και ζητάμε ένα μεγάλο συγγνώμη γιατί δημιουργήθηκε μία λανθασμένη άποψη και αν αναστατώσαμε κάποιον άθελα μας».

Περαιτέρω, από την παρακολούθηση και καταγραφή των πραγματικών περιστατικών προκύπτουν εν κατακλείδι τα ακόλουθα:

α) Όπως προκύπτει από τα έγγραφα του φακέλου σχετικά με την εκπομπή «Super Κατερίνα» της 25.10.2022, ο καταγγέλλων, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη μετάδοση της εκπομπής, είχε απευθυνθεί στον τηλεοπτικό σταθμό με εξώδικη δήλωση ζητώντας αποκατάσταση της, κατά την εκτίμηση του, τρωθείσας προσωπικότητάς του (τιμής και υπόληψης) επί τη βάση του άρθρου 30 του Ν. 4779/20.2.2021. Στο κείμενο της εξώδικης διαμαρτυρίας δεν παρατηρήθηκε προτεινόμενο κείμενο επανόρθωσης-απάντησης.

Κατά την ΣτΕ 1173/2017, με τη διαδικασία υποβολής αίτησης επανόρθωσης του προσώπου προς το σταθμό θα πρέπει να ήταν δυνατή η αποκατάσταση της βλάβης εν όψει της φύσεως της προσβολής που αυτό υπέστη. Άλλως, η προηγούμενη υποβολή αίτησης προς το σταθμό δεν αποτελεί προϋπόθεση για την επιβολή διοικητικής κύρωσης από το Ε.Σ.Ρ.(πρβλ. ΣτΕ 4547/2014, 2848/2013, 2838/2014, 1089/2018).

Κατά την ΣτΕ 1882/2021, αν ο βλαπτικός για τον καταγγέλλοντα ισχυρισμός αφορούσε γεγονός που μπορούσε να αποδειχθεί αν συνέβη πράγματι ή όχι και εφόσον δεν προέκυψε υβριστική ή απαξιωτική συμπεριφορά από το περιεχόμενο της εκπομπής σε βάρος του προσώπου, τότε η προσβολή της προσωπικότητας του είναι από αυτές που μπορούν να επανορθωθούν με την προβλεπόμενη από τις ανωτέρω διατάξεις [στην προκειμένη περίπτωση του άρθρου 30 του Ν. 4779/2021] διαδικασία. Στην τηλεοπτική εκπομπή της 25.10.2022, η παρουσιάστρια και οι συντελεστές αυτής (συνεργάτες και σχολιαστής) εμφανίζονται βέβαιοι-χωρίς να παρουσιάζουν στοιχεία περί της ορθότητας και αλήθειας των ισχυρισμών τους- ότι ο καταγγέλλων ιερέας (ο οποίος εξατομικεύεται πλήρως στο κοινό μέσω των στοιχείων που προβάλλονται στην εκπομπή) έχει προβεί σε απόπειρα αυτοκτονίας λόγω της υποτιθέμενης σχέσης του με τον κατηγορούμενο για κακουργηματικές πράξεις (βιασμό ανηλίκου, διακεκριμένη περίπτωση μαστροπείας, διακεκριμένη περίπτωση πορνογραφίας κ.ά.) Γ.Γ. Παρά το γεγονός ότι ο ίδιος ο ιερέας αρνείται σαφώς ενώπιον της εκπομπής πως πρόβη σε απόπειρα αυτοκτονίας, συντελεστές αυτής (προστηθέντες) τον χαρακτηρίζουν ως ψευδόμενο και άτομο που δεν πρέπει να χαίρει εκτίμησης.

Επισημαίνεται ότι κατά τη χριστιανική διδασκαλία, η αυτοκτονία θεωρείται ως ένα από τα μεγαλύτερα αμαρτήματα, η δε Ορθόδοξη Εκκλησία, στηριζόμενη στην Αγία Γραφή και στην Ιερά Παράδοση, θεωρεί την αυτοκτονία ως έγκλημα εναντίον της ιερότητας της ανθρώπινης ζωής και ως κλονισμό και απώλεια της πίστης και της ελπίδας του αυτόχειρα προς τον Θεό.

β) Κατά τη διάρκεια της ακρόασης του σταθμού στις 25.1.2024 και με το με αριθμό πρωτοκόλλου 1013/23.2.2024 υπόμνημα του, ο τηλεοπτικός σταθμός ενημέρωσε την Ολομέλεια του ΕΣΡ ότι μετά τη λήψη της εξώδικης δήλωσης του καταγγέλλοντος ιερέα (στις 26.10.2022) με την οποία ζητούσε από τον σταθμό την ανάκληση των βλαπτικών ισχυρισμών που είχαν προβληθεί για το πρόσωπο του στην εκπομπή «Super Κατερίνα» της 25.10.2022, ο σταθμός, εντός της πενθήμερης προθεσμίας που προβλέπεται στο νόμο, επικοινωνήσε τόσο τηλεφωνικώς όσο και εγγράφως με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του αιτούντος(καταγγέλλοντος) ενημερώνοντας ότι προτίθεται να προβεί σε επανόρθωση. Για το λόγο αυτό ο σταθμός ζήτησε να υποβάλει ο αιτών προτεινόμενο κείμενο επανόρθωσης ώστε να διασφαλιστεί ότι η όποια λεκτική αποκατάσταση εκ μέρους της εκπομπής θα τυγχάνει της πλήρους αποδοχής του και θα ικανοποιεί πλήρως τον θιγόμενο. Καθώς ο καταγγέλλων δεν επανήλθε τις αμέσως επόμενες ημέρες με προτεινόμενο κείμενο επανόρθωσης, ο σταθμός προέβη με δική του πρωτοβουλία σε επανόρθωση μέσω δημόσιας ανακοίνωσης η οποία διαβάστηκε στον αέρα από την παρουσιάστρια της εκπομπής στις 4.11.2022.

Ενδιαμέσως η ειδική επιστήμονας η οποία είχε χρεωθεί τον ως άνω φάκελο, είχε επικοινωνήσει τηλεφωνικά με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του καταγγέλλοντος (22.12.2022) και, κατά δήλωση του, ο καταγγέλλων ιερέας ικανοποιήθηκε πλήρως από την δήλωση επανόρθωσης την οποία προέβη ο σταθμός στις 4.11.2022. Άλλωστε δεν υπήρξε καμία περαιτέρω ενέργεια εκ μέρους του καταγγέλλοντος προς το ΕΣΡ μετά την ως άνω επανόρθωση ούτε άσκηση άλλων νομικών μέτρων κατά του σταθμού.

III. Υπαγωγή

Ενόψει των ανωτέρω, η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία αποκατέστησε πλήρως δια της τήρησης της διαδικασίας επανόρθωσης του άρθρου 30 του Ν. 4779/2021 την τρωθείσα προσωπικότητα (τιμή και υπόληψη) του

καταγγέλλοντος λόγω μετάδοσης ανακριβών πληροφοριών απαλλάσσοντας αυτήν της κατηγορίας που της αποδόθηκε.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

Δέχεται ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία αποκατέστησε πλήρως δια της τήρησης της διαδικασίας επανόρθωσης του άρθρου 30 του Ν. 4779/2021 την τρωθείσα προσωπικότητα (τιμή και υπόληψη) του καταγγέλλοντος λόγω μετάδοσης ανακριβών πληροφοριών, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Απαλλάσσει την εγκαλουμένη της κατηγορίας περί προσβολής της προσωπικότητας (τιμής, υπόληψης) του καταγγέλλοντος προσώπου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 23^η Μαΐου 2024 και δημοσιεύτηκε την 17^η Ιουλίου 2024.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ-ΔΡΙΛΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ